

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2023-891

7.12.2023

Fremtind Forsikring AS

Retts hjelp

Tvist om gyldigheten av gavedisposisjon – sammenheng med arv – annen fast eiendom?

Ved gavebrev i 2022 ble det bestemt at sikrede skulle overta en eiendom som gave. Eiendommen var konsesjonsbelagt, og prosessen dro ut i tid. Sikrede rakk derfor ikke å få hjemmel til eiendommen overført til seg før gavegiver døde. I testament fra 1983 hadde gavegiverens ektefelle bestemt at den samme eiendommen skulle tilfalle en annen person. Det oppstod tvist mellom sikrede og denne personen om hvem som hadde krav på eiendommen. Sikrede søkte om rettshjelpdekning for tvisten, men foretaket avslo dekning med henvisning både til unntaket for tvist som gjelder annen fast eiendom og unntaket for tvist som har sammenheng med arv. Sikrede var uenig i at unntaket kom til anvendelse fordi hun ikke var arving etter gavegiver, og fordi tvisten gikk på om selve disposisjonen gavegiver hadde foretatt var gyldig. Nemnda kom til at unntaket for tvist som gjelder annen fast eiendom, ikke kom til anvendelse da tvisten i utgangspunktet kunne knyttet seg til et hvilket som helst annet formuesgode. Nemnda kom likevel til at tvisten ikke var dekningsmessig og at tvisten hadde sammenheng med arv ved at den gjaldt gyldigheten av et testament. Nemnda viste i den forbindelse blant annet til at gavebrevet til sikrede hadde overskriften "Gavebrev/testament" og var undertegnet av avdøde med to vitner og derfor fremsto som et testament.

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om rettshjelpdekning for tvist om gyldigheten av gavedisposisjon gjort i hennes favør.

Sikredes rettshjelpforsikring omfatter ifølge vilkårenes pkt. 8.3 rimelige og nødvendige utgifter til tvist, men har unntak for:

- Tvist som gjelder annen eiendom enn den forsikrede eiendom eller det forsikrede objekt.
- Tvist som har sammenheng med separasjon, skilsmisse, barnefordeling, samværsrett, farskap, arv, krav om omstøtelse av gave, underholdsbidrag, bodeling, oppløsning av det økonomiske fellesskap etablert av samboende og oppløsning av husstands fellesskap, samt skiftesaker

Sikrede ble ved gavebrev 21.2.22 gitt eiendomsrett til en eiendom. Ifølge gavebrevet var gaven allerede gitt til henne. Eiendommen var konsesjonsbelagt, og sikrede rakk derfor ikke å få hjemmel til eiendommen før giveren gikk bort i februar 2023. Sikrede var ikke arving etter giveren.

Gavebrevet var i strid med testament skrevet i 1983 av giverens ektefelle. Ifølge testamentet skulle samme eiendom "når både min mann og jeg er borte" tilfalle ektefellens nevø som var legalarving etter ektefellen. Testamentet var signert av begge ektefellene. Giverens kone døde i 2011.

Etter giverens død i februar 2023 oppstod det tvist mellom sikrede og ektefellens nevø som motpart om giverens gavedisposisjon var gyldig. Motparten mente han hadde krav på

eiendommen i henhold til testamentet fra 1983, mens sikrede mente at giveren hadde disposisjonsrett i sin levetid og kunne velge å gi henne eiendommen.

Sikrede søkte om rettshjelpdekning for tvisten. Foretaket av slo dekning med henvisning både til unntaket for tvist som gjelder annen fast eiendom og til unntaket for tvist som gjelder arv, krav om omstøtelse av gave, samt skiftesaker.

Sikrede krever dekning for utgifter til rettshjelp og bestrider at de påberopte unntakene kommer til anvendelse. Spørsmålet i tvisten er ikke om gaven er omstøtelig, men om selve disposisjonen er gyldig. Omstøtelig, slik vilkårene bruker begrepet, må forstås som situasjoner hvor en disposisjon strider mot kreditorinteresse. Omstøtelse i vilkårenes forstand må derfor knytte seg til situasjoner som omfattes av reglene i dekningsloven kapittel 5 og ektefelleloven §§ 51 og 52. Det er ikke tilfelle i denne saken. Dersom unntaket for omstøtelse skulle komme til anvendelse i sin alminnelighet for disposisjoner som av tredjepart anføres å være ugyldig, burde dette fremkommet klart av vilkårene. Heller ikke unntaket for skiftesak kan komme til anvendelse. Det er ikke en skiftetvist som står til avgjørelse, og ikke en sak som hører inn under tingretten som skiftedomstol. Det at det er en arving i dødsboet som utfordrer disposisjonens gyldighet gjør ikke tvisten til en skiftetvist. Videre har tvisten ikke nødvendig tilknytning til arv for at unntaket kommer til anvendelse. Sikrede var ikke arving i boet etter giveren, og avtale var dermed heller ikke del av et fremtidig arveoppgjør. Det at motparten anfører arverettslig argumentasjon for at livsdisposisjonen skal være ugyldig, er ikke tilstrekkelig til at unntaket for arv kommer til anvendelse.

Forsikringsforetaket avviser ansvar for utgifter til rettshjelp. Tvisten gjelder en annen eiendom enn den eiendommen sikredes forsikring i foretaket er knyttet til. Unntaket for tvist som gjelder annen fast eiendom enn den forsikrede kommer derfor til anvendelse. Videre er det unntak for tvist som har sammenheng med arv, krav om omstøtelse av gave, samt skiftesaker. Uttrykket "sammenheng med" er i nemndspraksis tolket vidt, jf. eksempelvis FinKN 2019-819. Det kreves ikke at hele saken dreier seg konkret om arv og arveoppgjør, det er nok at saken har en tilknytning til og sammenheng med arv, arvespørsmål, omstøtelse av gave eller skiftesaker. Tvisten har uten tvil sammenheng med arv og skifte, selv om sikrede ikke er arving. Tvisten vil bli behandlet i henhold til arveloven. I tillegg har motparten som legal- og testamentarving bestridt gyldigheten av et dokument den 21.2.22 som har benevnelsen "Gavebrev/testament". Sammenhengen med arvespørsmålet er derfor sterkt i foreliggende sak. Det stilles ingen krav til at sikrede er arving i henhold til vilkårsbestemmelsen. Tvist som har sammenheng med krav om omstøtelse av gave er unntatt, uavhengig av om sikrede er arving. Tvisten har oppstått i forbindelse med at arvingene i boet har begjært offentlig skifte, som deretter har blitt åpnet av tingretten. Dette underbygger at tvisten også har sammenheng med krav om omstøtelse av gave/skiftesak. I forsikringsvilkårenes ordlyd står det "omstøtelse av gaver", altså en vid ordlyd. Det står ikke i vilkårene at omstøtelse av gave kun gjelder hvor en disposisjon strider mot kreditorinteresser, slik sikrede har anført i sin klage. Det vises eksempelvis til arveloven § 23, hvor det blant annet fremgår at arvinger kan "kreve gaven omstøtt (...)". Foretaket kan ikke se at sikrede sin snevre tolkning av omstøtelse av gave kan vektlegges.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om sikrede har krav på rettshjelpdekning for tvist om gyldigheten av et gavebrev.

Foretaket anfører at unntaket for tvist som gjelder annen fast eiendom kommer til anvendelse. Anførselen ble ikke fremmet før i klagesvaret, og sikredes advokat har ikke kommentert denne.

Tvisten det søkes dekning for gjelder en annen eiendom enn den eiendommen som sikredes innbo- og rettshjelpforsikring er knyttet til. Tvisten gjelder imidlertid ikke egenskaper ved eiendommen, men hvorvidt det er inngått en gyldig avtale om at sikrede skal få eiendommen i gave. Det er således en tvist som i utgangspunktet kunne knyttet seg til et hvilket som helst annet formuesgode. Unntaket kan da ikke komme til anvendelse, jf. eksempelvis FinKN 2020-412.

Foretaket anfører at unntaket for tvist som har sammenheng med arv, krav om omstøtelse av gave, samt skiftesaker kommer til anvendelse.

Unntaket gjelder tvist som "har sammenheng med" bl.a. "arv" og "krav om omstøtelse av gave". Ordlyden oppstiller ikke noe krav om kvalifisert eller direkte sammenheng, eller at tvisten kun skal gjelde arv e.l., jf. også FinKN 2023-410, 2018-290, 2012-387 og 2019-112. Det må likevel oppstilles en grense for hvor fjern sammenhengen kan være for at unntaket skal komme til anvendelse.

Den aktuelle tvisten gjelder forholdet mellom avdødes gave til sikrede og det testament de nå avdøde ektefellene tidligere hadde underskrevet om samme eiendom. Gaven til sikrede har overskriften "Gavebrev/testament" og er undertegnet av avdøde med to vitner som bekrefter avdødes underskrift på "dette gavebrev/testament", og at de underskriver etter "testators ønske". Selv om gavebrevet også sier at "Gaven er allerede gitt til" sikrede, fremstår det som et testament for å bekrefte at en livsdisposisjon også skal gjelde som testamentsarv når giveren dør. I så fall har tvisten sammenheng med arv ved at den gjelder gyldigheten av et testament. Den har også sammenheng med arv ved at kravet om gyldigheten av testamentet til fordel for sikrede har sammenheng med forholdet til et tidligere testament til fordel for en annen person.

Nemnda mener etter dette at tvisten har "sammenheng med" arv. Det er da ikke nødvendig for nemnda å se på om tvisten har sammenheng med omstøtelse av gave.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (selskapsrepresentant) og Alexander Venås (forbrukerrepresentant).